

Folketinget

Att. Socialudvalget

København d. 25. september 2024

Kære medlemmer af socialudvalget

Delebarnets Vilkår har haft anledning til at kigge nærmere på hørings svar vedrørende lovudkast af 17.6.2024 udarbejdet på baggrund af den politiske aftale om et forbedret familieretsligt system af 30.11.2023. Analysen vedrører hørings svar fra følgende organisationer:

- Børnerådet
- Dansk Kvindesamfunds Krisecentre
- Danner
- Red Barnet
- Mødrehjælpen

Hørings svar er sammenfattet i bilag. Der kan være andre der har afgivet hørings svar med nogenlunde tilsvarende ordlyd.

Der er klare ligheder i de udsagn og anbefalinger, der fremsættes på tværs af hørings svarene fra de forskellige organisationer. Fokus ligger på kritik af begrebet "forældrefremmedgørelse", dets potentielt skadelige virkninger, og nødvendigheden af at sikre en nuanceret, holistisk tilgang til håndtering af højkonfliktsager, hvor barnets perspektiv sættes i centrum.

Fælles for disse er henvisninger til internationale organisationer og "forskning".

Der synes behov for at synliggøre og afkræfte væsentlige elementer, da disse er misledende og dermed risikerer af afspore et nødvendigt lov og reformarbejde på det familieretslige område.

Gennemgang med reference til bilaget "Opsummering af hørings svar".

Formålet hermed er at give socialudvalgets medlemmer indsigt af relevans for tekniske gennemgang af lovudkastet samt socialministeriets sammenfatning og kommentering af indkomne hørings svar.

Delebarnets Vilkårs eget hørings svar og tilhørende bilag kan ses her:

<https://delebarnetsvilkaar.dk/lovudkast-2024-hoeringssvar/>

Udsagn 1: Forældrefremmedgørelse er et pseudo-begreb

Udsagnet er polariserende. På samme vis som stalking og grooming er der tale om et overbegreb, der implicit omfatter formål, adfærd og udfald. Det er en beskrivelse af varianter af manipulative forløb, som forsøges håndteret / imødegået i familieretslige sager.

Familieretshuset har i et noget tyndbenet vidensnotat dateret 8.8.2023 forsøgt at indkredse emnet. Delebarnets Vilkår har haft anledning til at gennemgå vidensnotatet, der også fremstår politiserende jv. udsagn 2.

Læs her: <https://delebarnetsvilkaar.dk/vidensnotat-foraeldrefremmedgoerelse/>

Udsagn 2: Internationale rapporter og advarsler

Udsagn for hvad angår WHO, United Nations eller Europarådet er misledende. Ingen af disse har advaret mod brugen af begrebet. Man har forholdt sig til at begrebet anvendes familieretsligt i forskellige lande, herunder er anerkendt som begreb i fx England og Canada.

United Nations har på foranledning af multiple forespørgsler udtrykt «*Kindly note that the Special Rapporteurs serve in an individual capacity, independent of the United Nations and any other organization or government.*»

Det er helt korrekt at ”eksperter” indenfor kønsbaseret vold har fremført modstand mod begrebets anvendelse. De samme ”eksperter” har oftest et meget forsimplet perspektiv på voldsudøvelse, der synes funderet i ikke lødige undersøgelser og analyser.

Igennem adskillige årtier har der foregået en polariseret debat om ”forældrefremmedgørelse”, der som begreb har multiple fortolkninger. Der synes formålsløst at opliste 100-vis af bøger, forsknings- og debatartikler som evidens for begrebets berettigelse eller det modsatte. Det er et faktum at børn kan blive og bliver manipuleret – også i familieretsligt sammenhæng. Hvis man ikke erkender dette perspektiv, synes man at være en del af problemet.

Læs gennemgangen af kampen om definitionsretten på ”forældrefremmedgørelse”:
<https://delebarnetsvilkaar.dk/foraeldrefremmedgoerelse-kampen-om-definitionsretten/>

Udsagn 3: Begrebet kan undergrave barnets perspektiv.

Dokumentarserien ”Med børnene som våben” sendt på TV2 april 2022 viste endnu engang med al tydelighed behovet for at indarbejde tilgangen, som var og fortsat er fraværende i familieretsligt sammenhæng. Da de familieretslige myndigheder først i 2023 nødtvunget anerkendte at børn kan manipuleres (”forældrefremmedgøres”), må man konstatere at dette perspektiv har været fraværende og fortsat synes at have svært ved at finde accept. Dette

forhold dokumenterer at der i en lang årrække ikke har været praktiseret en holistisk tilgang i forbindelse med håndtering af sager i det familieretslige system.

«*Hvad børn udtrykker er alene rene følelser, behov og ønsker.*»

En sådan tilgang fritager voksne for ansvar. Ligeledes er en manglende anerkendelse af at børn i høj grad tilpasser sig omgivelsernes ønsker, behov og krav problematisk. Dette gælder også en manglende forståelse af at børn oftest kender deres ønsker og lyster, men ikke deres dybere liggende behov.

Udsagn 4: Anbefalinger om at fjerne eller udskyde anvendelse

Lovudkast af 17.6.2024 omtaler at der er tale om ”få sager” hvor ”forældrefremmedgørelse” kan være forekommet – uden nærmere redegørelse for vurderingen. Tilsvarende udtrykkes af Familieretshuset og Børns Vilkår.

Hvis man anvender information fra kildemateriale oplyst i Børns Vilkårs høringssvar, da er 21% af børn i familieretslige sager så pressede, at de afviser en ellers egnet forælder.

Oversat til aktuelle danske forhold svarer det det til **at flere end 2.000 børn årligt er parat til at afvise en forælder ifm. samværssag**. Dette estimat synes uforeneligt med ”få sager” og illustrerer behovet for dels ikke at udskyde lovarbejdet unødigt men også for langt grundigere analyser.

Læs her:

<https://delebarnetsvilkaar.dk/boerneraadet-hoeringssvar-vedroerende-foraeldrefremmedgoerelse/>

Højesteretsafgørelse af 16.08.2024 cementerer behovet for at få gennemarbejdet lovgivning og procestilrettelæggelse på området. Retstilstanden er usikker, barnets langsigtede perspektiv varetages ikke, da normale retsprincipper er fraveget og retsmidler synes utilstrækkelige.

Øvrigt:

a) Påstande om at ”forældrefremmedgørelse” skulle medføre øget risiko for at tabe en familieretssag er undersøgt og tilbagevist gennem omfattende forskning – senest i 2024, hvor man har analyseret 200 canadiske sager med påstand om ”parental alienation”. Canada er et af mange lande, hvor begrebet er indarbejdet i lovgivning.

b) I Lev Uden Volds høringssvar anføres *”På Lev Uden Volds juridiske rådgivning oplever vi ofte, at anklager om ”forældrefremmedgørelse” bliver misbrugt imod den forælder, som forsøger at*

beskytte barnet mod vold. I disse sager er der ofte en tilbageholdenhed overfor at søge relevant hjælp og beskytte barnet mod volden af frygt for at blive beskyldt for "forældrefremmedgørelse". F.eks. kan der være en tilbageholdenhed ved at tage på krisecenter, eller søge hjælp hos de relevante myndigheder."

Kommentarer:

Hvis man beskæftiger sig med jura, er det helt fundamentalt at man ikke kan vurdere/dømme før end begge parter er blevet hørt. Således har Lev Uden Vold ingen forudsætninger for at vurdere, at der forekommer misbrug af begrebet "forældrefremmedgørelse".

Men det er ikke vigtigt for Lev Uden Volds juridiske rådgivning. Her kan man tage kontakt og blive rådgivet ud fra sin sagsudlægning.

Med Lev Uden Volds høringssvar videreformidles således partsindlæg, der ikke nødvendigvis varetager børnenes interesse. Dette forhold gøres der ikke opmærksomt på.

Argumentet "*man frygter at blive beskyldt for forældrefremmedgørelse*" synes søgt. Begrebet er ikke indarbejdet i hverken straffeloven, forældreansvarsloven eller vejledningen hertil. Hvad er det forælderen er bange for og hvorfor er det vigtigere end at beskytte barnet?

Lev Uden Vold synes således at formidle ensidigt og ukritisk uden forståelse for egen rolle og ansvar - eller blik for andre perspektiver.

Når man gennemgår Lev Uden Volds mange undersøgelser og analyser finder man ingen der beskæftiger sig med;

- vold by proxy (vold per stedfortræder)
- tage barnet som gidsel i konflikter mellem dets forældre (omfattet af lov om psykisk vold)
- at isolere en person fra sit barn eller dennes nærmeste (omfattet af lov om psykisk vold)

Det kan i denne sammenhæng derfor være svært at se at Lev Uden Vold fungerer som et objektivt apolitisk nationalt videnscenter.

De fem organisationer bag Lev Uden Vold er Landsorganisationen af Kvindekrisecentre (LOKK), Dannerhuset, Dialog mod Vold, Mandecentret og Mødrehjælpen.

Med venlig hilsen

Delebarnets Vilkår

Jan Bækgaard Nielsen

Bestyrelsesformand

+45 2554 2954

Bilag: Opsummering af hørings svar

1. Kritik af begrebet “forældrefremmedgørelse” som pseudobegreb

Flere hørings svar peger på, at begrebet “forældrefremmedgørelse” mangler videnskabelig legitimitet og kan være skadeligt at anvende i juridiske sammenhænge, især i højkonfliktsager.

- Dansk Kvindesamfund: “Begrebet savner faglig og videnskabelig legitimitet”.
- Red Barnet: Kritiserer begrebet ved at henvise til internationale eksperter: “En række internationale eksperter har stærkt kritiseret begrebet”.
- Mødrehjælpen: “Forskere, internationale organisationer og eksperter i kønsbaseret vold har i mange år advaret imod brugen af begrebet ‘forældrefremmedgørelse’”.
- Børnerådet: Beskriver begrebet som et “pseudobegreb” og understreger risikoen for, at det underminerer barnets perspektiv.

2. Internationale rapporter og advarsler

Der henvises konsekvent til internationale rapporter, især fra FN og WHO, som advarer imod at bruge begrebet “forældrefremmedgørelse” i juridisk sammenhæng.

- Red Barnet: “FN’s Special Rapporteur for vold mod kvinder og piger har advaret imod... forældrefremmedgørelse”.
- Dansk Kvindesamfund: Fremhæver, at internationale organisationer protesterer imod begrebets indførelse i lovgivningen.
- Mødrehjælpen: Henviser specifikt til WHO’s fjernelse af begrebet fra ICD-11 efter pres fra forskere og eksperter.
- Børnerådet: Refererer også til FN’s Special Rapporteur og Europa-Parlamentet, der begge er kritiske over for begrebet.

3. Barnets perspektiv og risikoen for manipulation

Alle hørings svar understreger, at indførelse af begrebet “forældrefremmedgørelse” kan undergrave barnets perspektiv ved at antyde, at børn, der afviser samvær med en forælder, altid er manipulerede af den anden forælder.

- Dansk Kvindesamfund: Påpeger, at begrebet bygger på en forenklet forståelse af børns relationer, som ikke tager højde for deres individuelle perspektiv .
- Red Barnet: Mener, at begrebet “repræsenterer en sort/hvid opfattelse af forældre-barn relationer” og kan negligere barnets egne synspunkter .

- Mødrehjælpen: “Bygger også på en antagelse om, at et barns afvisning af en forælder ikke har rod i virkeligheden”.
- Børnerådet: Mener, at begrebet “forældrefremmedgørelse” underminerer barnets egen oplevelse og behov.

4. Anbefalinger om at fjerne eller udskyde begrebet

Mange af høringssvarene foreslår, at begrebet helt fjernes fra lovforslaget, eller at dets indførelse udskydes, indtil der er mere videnskabelig dokumentation.

- Red Barnet: “Red Barnet anbefaler, at forslaget til § 4, stk. 2 udgår af det samlede lovforslag”
- Mødrehjælpen: Mener, at “indskrivningen af samarbejdschikane, herunder forældrefremmedgørelse... ikke er den rigtige vej at gå”.
- Børnerådet: “Anbefaler at forslaget om indførelse af begrebet forældrefremmedgørelse droppes helt”.

5. Holistisk tilgang til sager med samarbejdschikane

Flere høringssvar opfordrer til en helhedsorienteret tilgang til sager, hvor børn nægter samvær med en forælder, og fraråder brugen af forenkede begreber som “forældrefremmedgørelse”.

- Mødrehjælpen: Fremhæver vigtigheden af en “helhedsorienteret oplysning af sagerne” og kritiserer en ensidig fokus på forældrefremmedgørelse.
- Børnerådet: Understreger, at man skal have fokus på komplekse årsager til barnets adfærd og advokerer for en “nuanceret forståelse” af dynamikker i familien.
- Dansk Kvindesamfund: Opfordrer til en “oplysning af de komplekse, psykologiske dynamikker” i højkonfliktsager.

6. Fremtidige anbefalinger om evaluering og forskning

Nogle høringssvar foreslår tæt monitorering af konsekvenserne af lovforslaget og yderligere forskning på området.

- Mødrehjælpen: Anbefaler “evaluering af den nye forældreansvarslov efter 2 år” .
- Børnerådet: Ønsker, at begrebet indføres med en solnedgangsklausul og evalueres løbende .

Opsummering:

Der er klare ligheder i de udsagn og anbefalinger, der fremsættes på tværs af høringssvarene fra de forskellige organisationer. Fokus ligger på kritik af begrebet “forældrefremmedgørelse”, dets potentielt skadelige virkninger, og nødvendigheden af at sikre en nuanceret, holistisk tilgang til håndtering af højkonfliktsager, hvor barnets perspektiv sættes i centrum.